

Konec obřích logistických a nákupních center na nejkvalitnější zemědělské půdě. Novela zákona o ochraně zemědělského půdního fondu pomůže též rozvoji agrovoltaiky

3.4.2023 - | Ministerstvo životního prostředí ČR

Česko potřebuje posílit ochranu zemědělské půdy, a to včetně její schopnosti uchovávat vodu a živiny. Ministerstvo životního prostředí proto v souladu s programovým prohlášením vlády představuje novelu zákona o ochraně zemědělského půdního fondu (ZPF). Nově dochází ke zdůraznění ochrany nejkvalitnější zemědělské půdy před záborů pro plošné rozsáhlé záměry obchodu, skladování či fotovoltaičských elektráren. Půda je cenná nejen pro úrodu, kterou poskytuje, ale též i pro své mimoprodukční funkce. Krajinné prvky jako skupina dřevin, stromořadí nebo mokřady se proto stanou nově součástí zemědělské půdy. Zároveň úpravou zákona vznikne prostor pro rozvoj agrovoltaiky na chmelnicích, vinicích a ovocných sadech což umožní zachovat schopnost potravinové soběstačnosti, při současné podpoře energetické nezávislosti farem. Během dubna novelu předloží ministr životního prostředí Petr Hladík (KDU-ČSL) na projednání vládě.

„Za poslední dekády jsme si zastavěli krajinu obřimi sklady a nákupními centry, které mnohdy leží i na té produkčně nejvzácnější půdě, která je jedním z nejvzácnějších zdrojů života. Novelou o ochraně zemědělského půdního fondu tomu dáváme zákonnou stopku,“ uvedl ministr životního prostředí Petr Hladík.

Zvýší ochranu nejkvalitnější zemědělské půdy

Půdy zařazené do I. a II. třídy ochrany (podle Bonitované půdně ekologické jednotky tzv. BPEJ) jsou na území České republiky ty nejhodnotnější. Novela zákona o ochraně ZPF zavádí zákaz využít zemědělskou půdu této kvality pro záměry obchodu nebo skladování o rozsahu větším než jeden hektar a dále zákaz využít tyto půdy pro fotovoltaičské elektrárny. Díky legislativní úpravě dojde k výraznému snížení úbytku nejkvalitnější zemědělské půdy. Plošnou ochranu kvality zemědělské půdy znásobí i řada navrhovaných změn orientovaných na zmírnění eroze, přičemž mezi ty nejvýznamnější patří podpora realizace krajinných prvků na zemědělské půdě a dále možnost využívat nejkvalitnější půdy zařazené do I. či II. třídy ochrany, jako plantáž dřevin na energetické využití. V obou případech jsou to prvky, které mají pozitivní vliv odolnost krajiny vůči působení erozních událostí.

Nově zvýhodní drobné krajinné prvky a posílí respekt k jiným než produkčním funkcím půdy

„Půda se musí chránit a udržovat v dobrém stavu i pro další generace. Chceme, aby naše zemědělství bylo šetrné ke krajině a aby naše lesy, půda i vody zvládly co nejlépe dopady probíhající změny klimatu. Chceme proto zlepšit její kondici a zlepšit druhovou pestrost zemědělské krajiny,“ řekl ministr Hladík s tím, že význam zemědělské půdy není jen v její schopnosti produkovat. *„Současná legislativa chrání environmentální funkce půdy, jakou je třeba zadržování vody, jen omezeně, i to naší novelou zákona o ochraně ZPF chceme napravit,“* vysvětluje ministr Hladík.

Krajinné prvky jako skupina dřevin, stromořadí či mokřady plní řadu ekologických funkcí, zejména protierozní a hydrologickou, a mimo jiné pozitivně prospívají biodiverzitě krajiny. Nově proto budou považovány za součást zemědělské půdy, na které se nachází. Nebude tak nutné pro jejich realizaci půdu odnímat, což sníží administrativní zátěž a zároveň přispěje k obnově druhové pestrosti zemědělské krajiny. Připravovaná úprava zákona o ochraně ZPF chce zajistit náležitou ochranu environmentálních funkcí zemědělské půdy, proto dochází též k úpravě definice zemědělského půdního fondu, aby lépe reflektovala nejenom produkční, ale i environmentální hodnotu zemědělské půdy.

Konec velkých fotovoltaických elektráren na nejhodnotnější zemědělské půdě

V reakci na probíhající klimatickou změnu, snahu o rozšiřování kapacity obnovitelných zdrojů energie a vývoj nových řešení výroby elektřiny ze slunečního záření přichází návrh novely o ochraně ZPF s definicí tzv. agrovoltaické výroby elektřiny.

„Dvojnásobné využití sluneční energie, tak vnímám fotovoltaiku nad vinicemi, chmelnicemi nebo ovocnými sady. Je to perspektivní tah pro rozšiřování obnovitelných zdrojů energie a posilování energetické soběstačnosti zemědělců. Tato specifická zemědělská produkce přináší mnoho dalších vedlejších výhod jako ochranu před nadměrným slunečním svitem, výparem, poškození plodin přívalovým deštěm nebo kroupami. Jsem rád, že se skrz legislativní úpravy zákona o ochraně ZPF vydáváme společně s Ministerstvem zemědělství touto cestou,“ dodává ministr Hladík s tím, že novela zamezí rozvoji velkých fotovoltaických elektráren na hodnotné zemědělské půdě. *„Panely tak nebude možné umístit přímo na půdy zařazené do I. a II. třídy ochrany. Solární elektrárny, které na této půdě mají povolený dočasný zábor, by po jeho vypršení měly skončit,“* dodal ministr Hladík.

„Na zemědělské půdě se má především hospodařit. To bude také základní podmínka pro systémy tzv. agrovoltaických elektráren, jejichž postupný rozvoj chceme umožnit v sadech, vinicích nebo chmelnicích. Zde bude muset být ale v první řadě zajištěna zemědělská produkce a ta bude moci být v takovém případě kombinována s výrobou elektřiny pomocí solárních panelů. Pak nebude půda vyjímána ze zemědělského půdního fondu. Panely na výrobu elektřiny budou moci být umístěny nad zemědělskými kulturami nebo v řadách,“ řekl ministr zemědělství Zdeněk Nekula (KDU-ČSL).

Agrovoltaické elektrárny je ideální instalovat na trvalých kulturách, jako jsou chmelnice, vinice a ovocné sady, vyžadují méně intenzivní zemědělské práce a jsou méně náchylné na stínění než jednoleté plodiny. To umožňuje snadnější začlenění solárních panelů do zemědělského prostředí a minimalizuje negativní dopady na výnosy plodin. Agrovoltaika bude umístěna tak, aby nepřekážela zemědělskému obhospodařování daného pozemku. Zemědělská půda se navíc kvůli realizaci agrovoltaické výroby elektřiny nebude odnímat s tím, že zemědělská činnost bude představovat převažující využití pozemku.

Podrobnosti samotného řešení agrovoltaického zařízení, jako je například výčet druhů zemědělské kultury na zemědělském půdním fondu vhodných pro agrovoltaiku, maximální výkon instalovaných solárních panelů či podrobnosti následné rekultivace, bude specifikovat prováděcí předpis k novele zákona o ochraně ZPF. Tím bude společná vyhláška Ministerstva životního prostředí a Ministerstva zemědělství.

Ministerstvo životního prostředí předpokládá, že návrh novely zákona o ochraně ZPF předloží vládě v dubnu letošního roku, následně projde materiálem standardním legislativním procesem. Novela by měla nabýt účinnosti nejdříve začátkem roku 2024.

https://www.mzp.cz/cz/news_20230403_Konec-obrich-a-logistickych-center-na-nejkvalitnejisi-zemedel

[ske-pude-MZP-pripravuje-novelu-zakona-o-ochrane-ZPF](#)